

Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Projekt MŠMT ČR	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu	CZ.1.07/1.4.00/21.2146
Název projektu školy	Inovace ve vzdělávání na naší škole ZŠ Studánka
Šablona III/2	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

SADA č. VI

Identifikátor: VY_32_INOVACE_SADA VI_Př, DUM 17

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Přírodopis

Název: Krystalová struktura minerálů

Autor: Mgr. Pavlína Marková

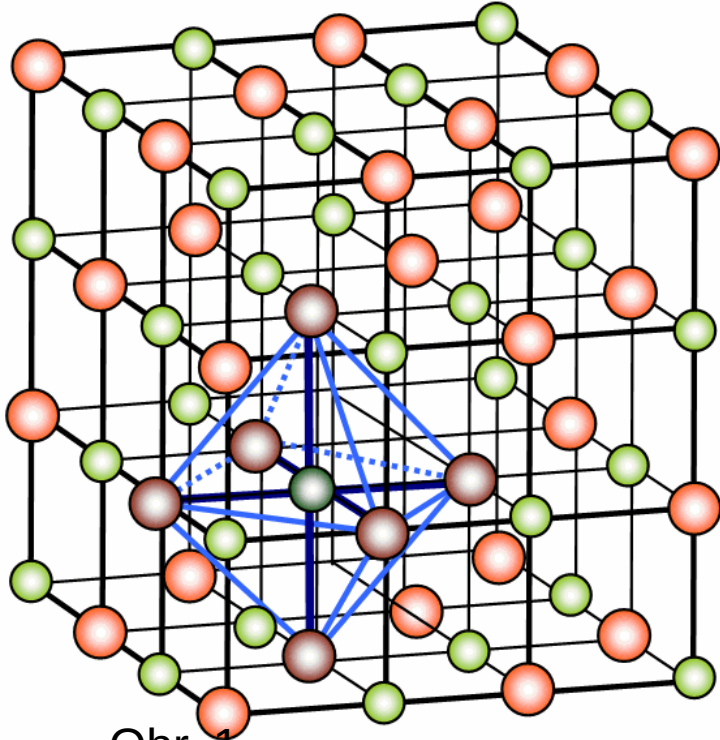

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Autorem materiálu a všech jeho částí,
neboli všech jeho částí, není-li
uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína Marková**

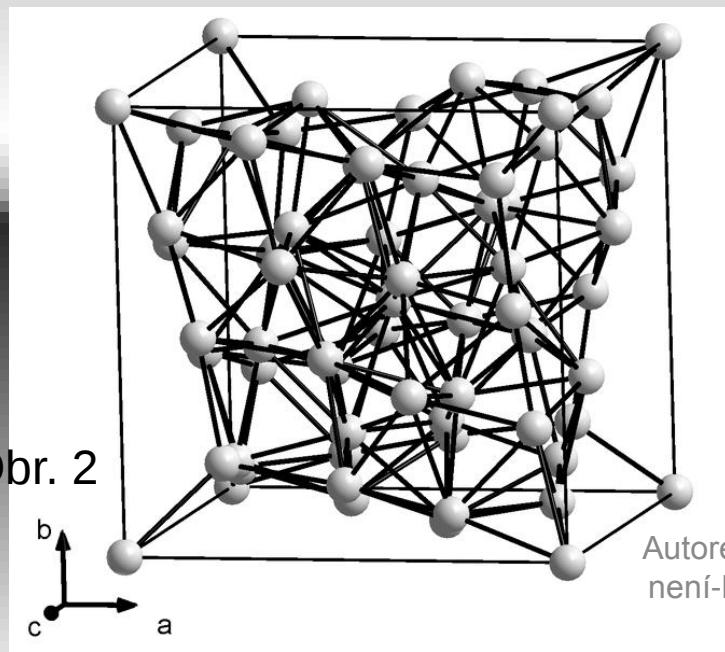
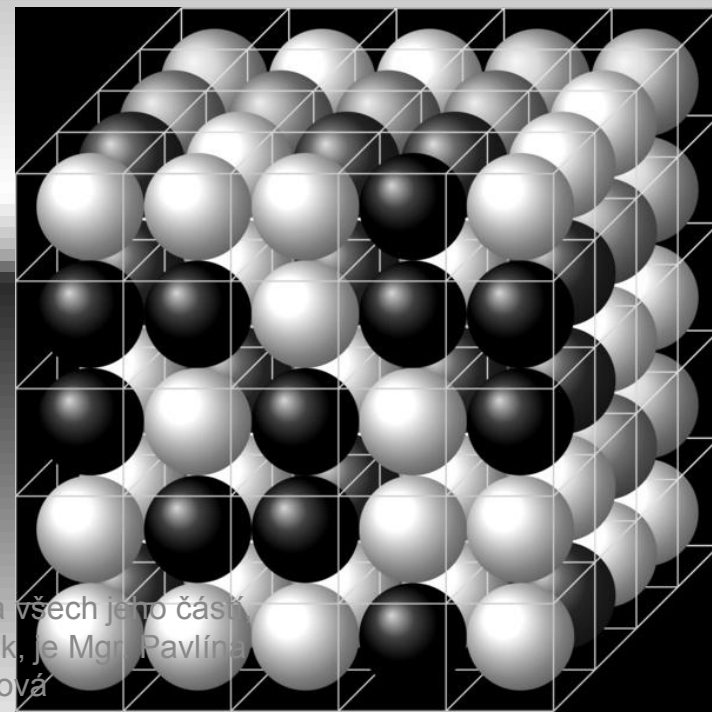
- **Název: Krystalová struktura minerálů**
- **Autor: Mgr. Pavlína Marková**
- **Stručná anotace:**
- **Prezentace určená k výkladu, upevnění a motivaci učiva. Popisuje stavbu minerálu. Definuje a popisuje krystalografické soustavy.**
- **Metodické zhodnocení:**
- **Prezentace byla odpilotována 23. 9. 2011 v 9.A, 19.9.2011 v 9.B. Časová dotace materiálu je 1 vyučovací hodina. Materiál je vhodný i pro žáky s SVP. Formu zápisu lze v prezentaci vyznačit změnou řezu písma či kurzívou, či na samostatný list. Vhodné je prezentaci prokládat ukázkami na modelech krystalů.**

Krystalová struktura minerálů

Obr. 1

Obr. 3

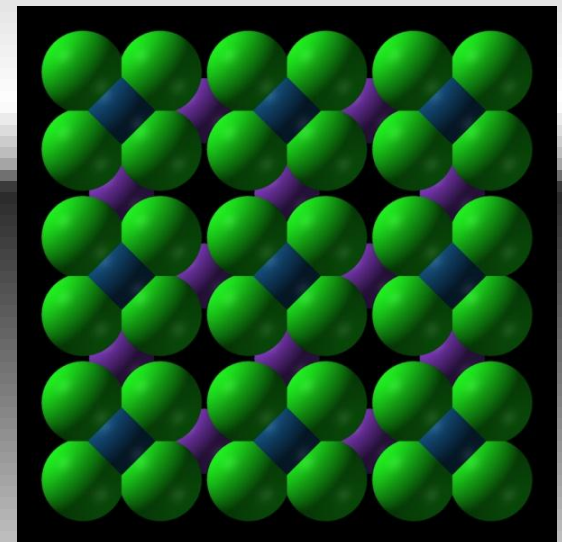

Autorem materiálu a všech jeho částí
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

Stavba minerálů

- Krystalová struktura
- Atomy vázané ve třech směrech
- Spojené chemickou vazbou
- Vliv na fyzikální vlastnosti nerostů

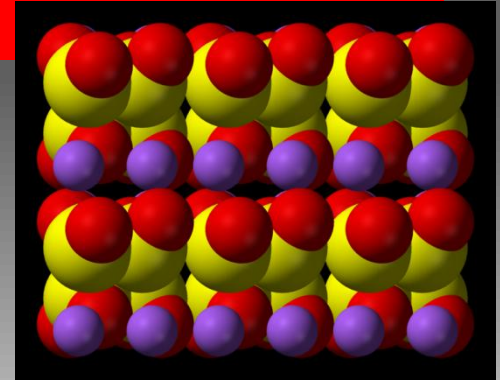
Obr. 4

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

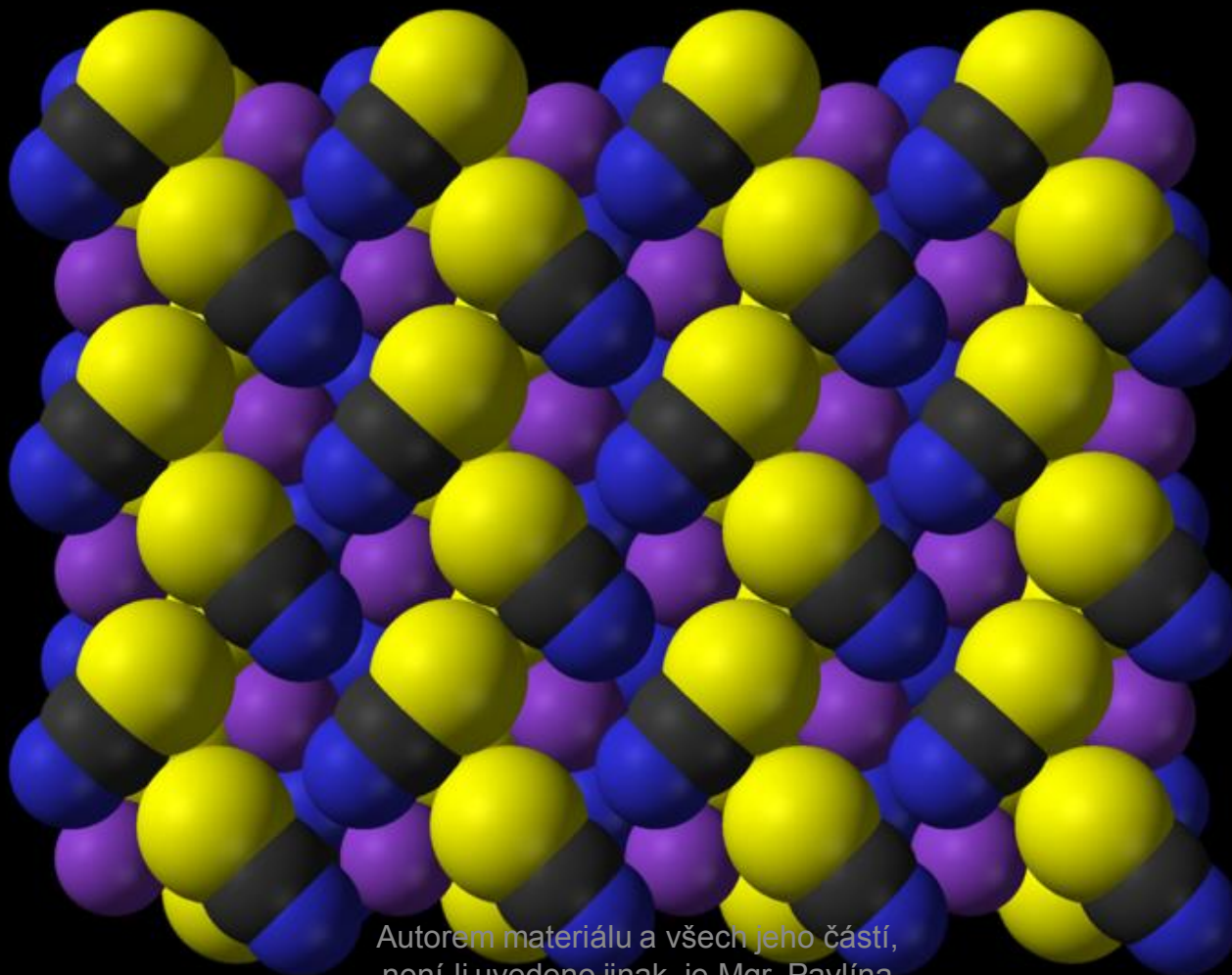
krystalizace

- A, Rychlá – u soli
- B, Pomalá – trvá léta
- Vysoká teplota, tlak pod zemským povrchem
- Kryos = zmrzlý
- Topas až 271 kg
- Shluk krystalů minerálu = agregát

Obr. 5

Potaš - thiokyanát

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

Amorfní minerály

- Nemají pravidelně uspořádané stavební částice
- Ledvinovité útvary
- chalcedon

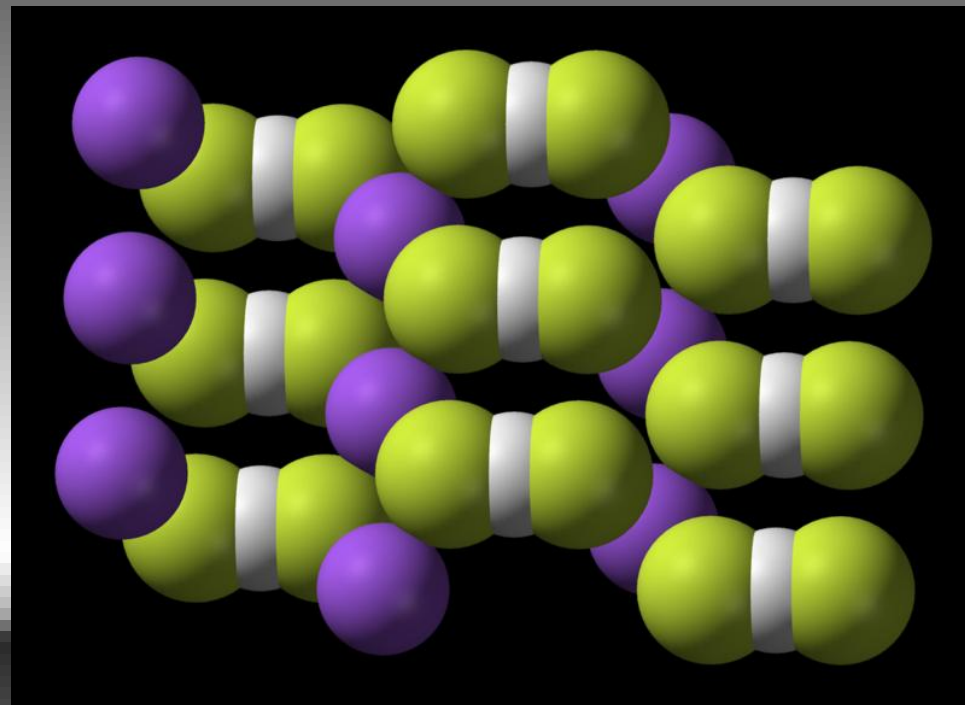

Obr. 7

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

Krystalové soustavy

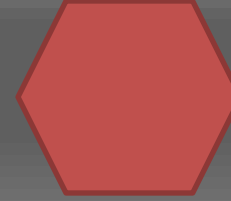
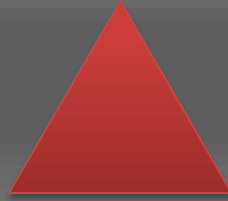
- 1. krychlová
- 2. čtverečná
- 3. kosočtverečná
- 4. jednoklonná
- 5. trojklonná
- 6. šesterečná

Obr. 8

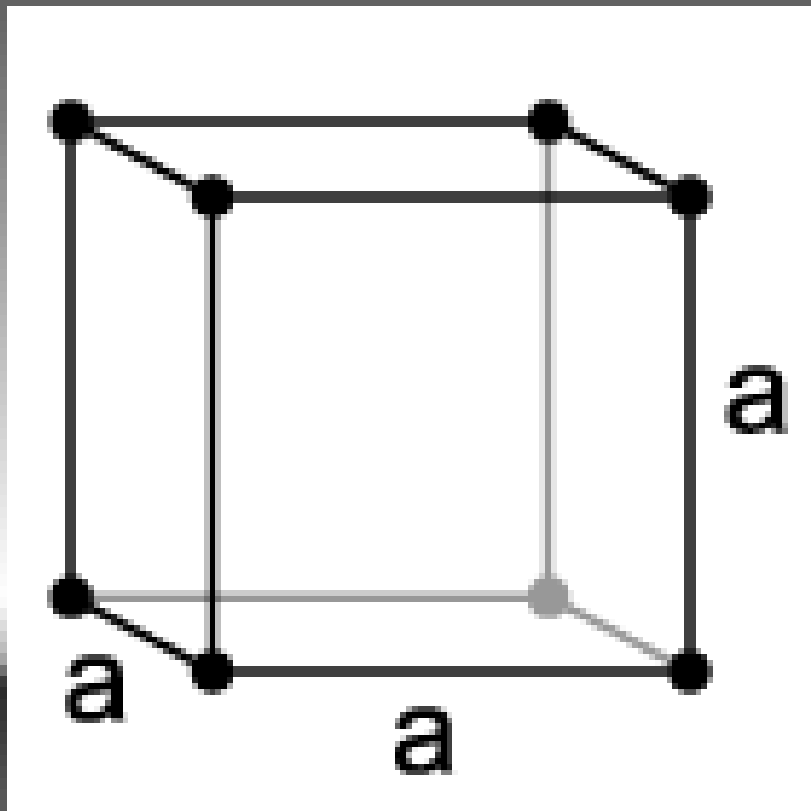
1. Krychlová soustava

- Průřez ve tvaru

- Tvar: krychle, osmistěn, dvanáctistěn
- Minerály: Cu, Ag, Au, diamant, galenit, sfalerit, pyrit, halit, granát
- tvar s největším počtem ploch – 48stěn – a různé typy 24stěnů.

krychlová

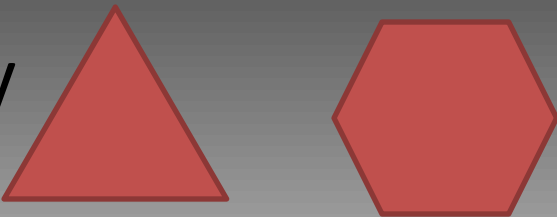
galenit

Obr. 10

Obr. 9

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

2. Šesterečná soustava

- Průřezy
- Tvary: šestiboký hranol, klenec
- Minerál: rumělka, hematit, křemen, apatit, kalcit, dolomit, grafit

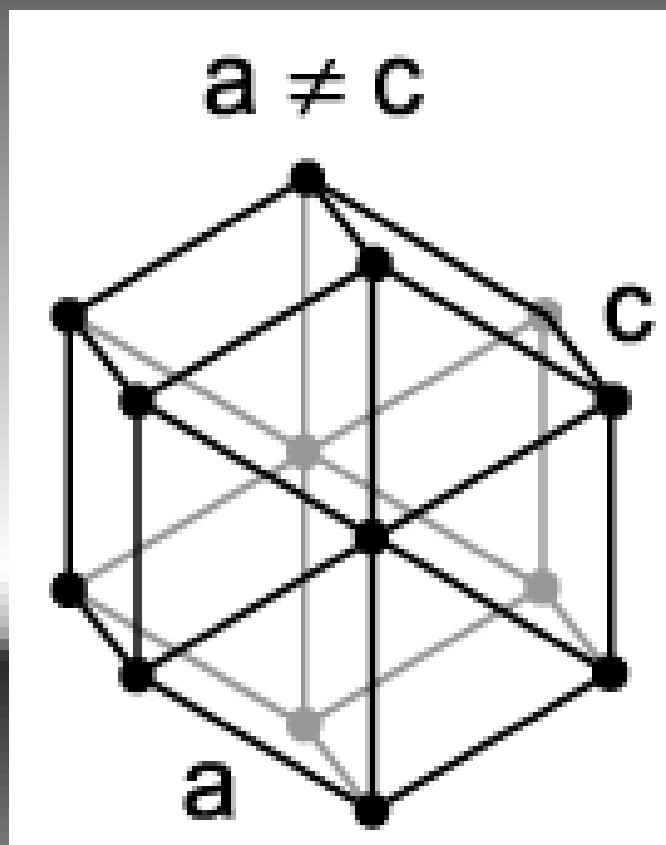
Obr. 11

apatit

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

šesterečná

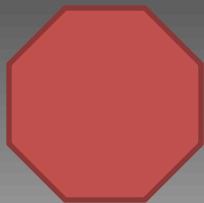

Obr. 12

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

3. Čtverečná soustava

- Průřezy

- Tvary: čtyřplochý hranol, čtyřplochá dipyramida
- Minerály: chalkopyrit, kasiterit

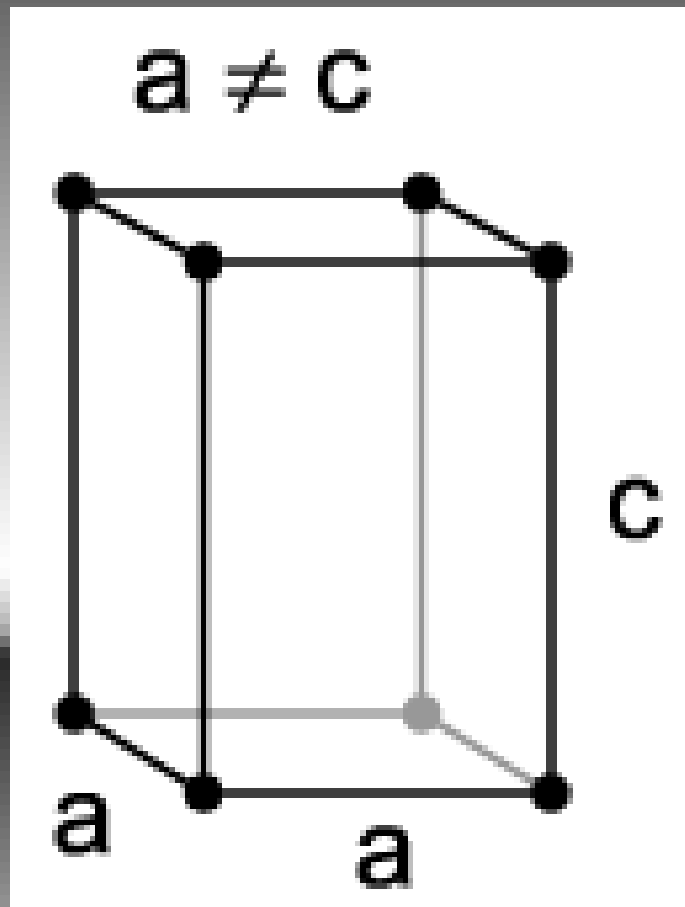

chalkopyrit

Obr. 13

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

Čtverečná soustava

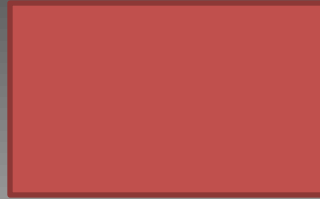
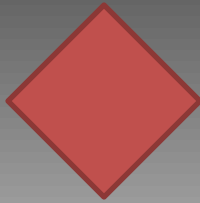

Obr. 14

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

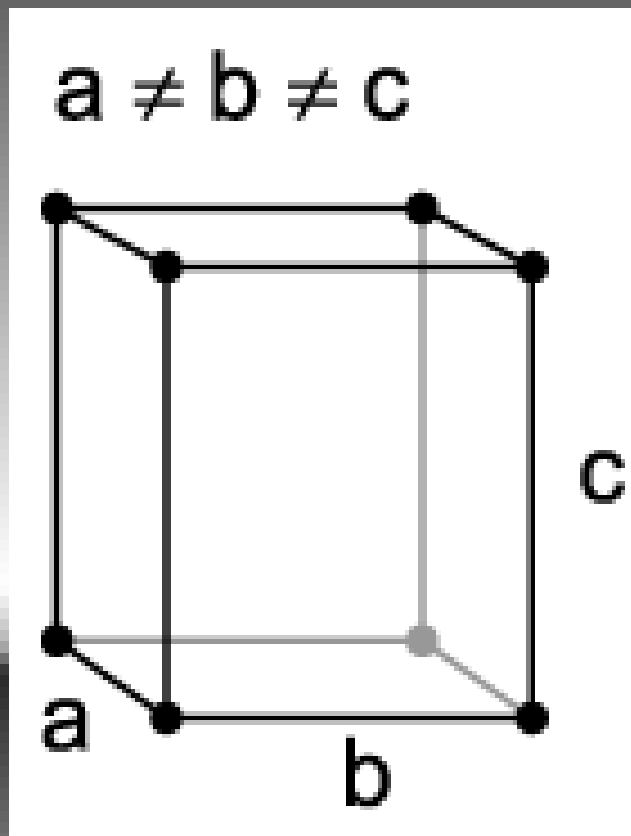
4. kosočtverečná soustava

- Průřezy

- Tvary: čtyřplochý hranol, čtyřplochá dipyramida s kosočtvercovým půdorysem,
- Minerály: S, antimonit, aragonit, olivín

kosočtverečná

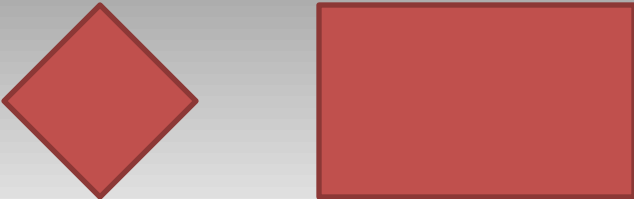
Obr. 16

aragonit

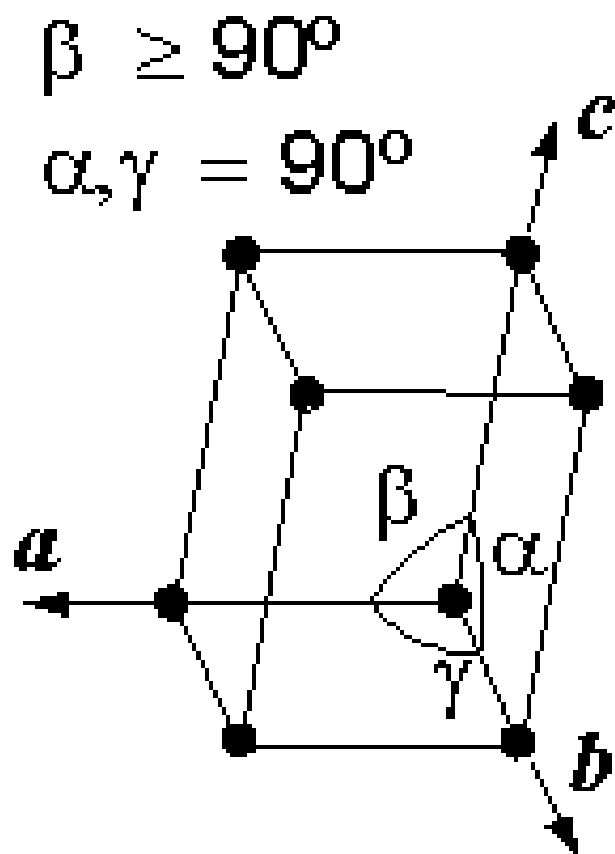
Obr. 15

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

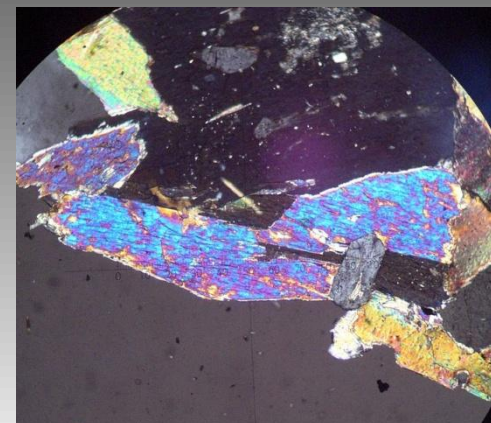
5. Jednoklonná soustava

- Nápadné šikmé plochy, hrany padající v jednom směru
- Průřezy
- Tvary: Čtyřplochý hranol s kosočtvercovým půdorysem
- Minerály: sádrovec, augit, biotit, muskovit

jednoklonná

Obr. 17

Obr. 18

amfibol

6. Trojklonná soustava

- Tvar: Ploché krystaly z dvojic rovnoběžných ploch
- Minerály: Modrá skalice, plagioklasy

kaolinit

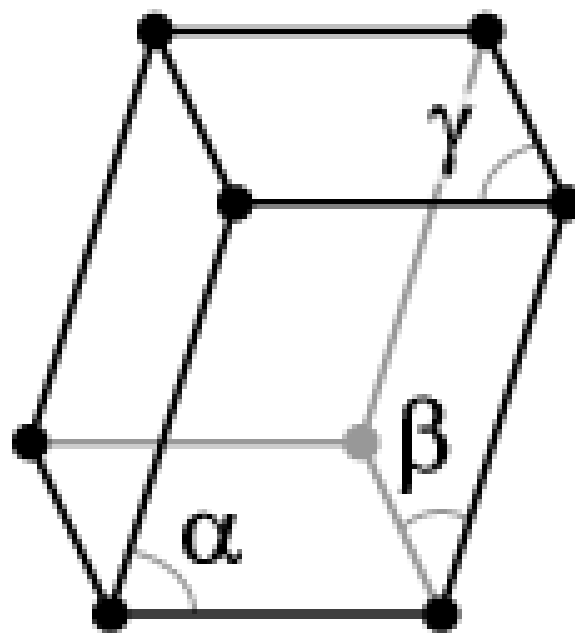

Obr. 19

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

Trojklonná

$$\alpha, \beta, \gamma \neq 90^\circ$$

Obr. 20

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

Opakování – vyhledej pojmy z mineralogie

Č	A	V	A	T	S	U	O	S
P	T	Y	L	O	N	A	R	H
Y	I	V	T	I	C	L	A	K
R	N	G	E	S	V	O	R	L
A	O	R	K	R	Y	CH	L	E
M	G	A	Ú	H	E	L	©	N
I	A	F	O	S	A	Č	©	E
D	R	I	A	T	O	M	N	C
A	A	T	Á	N	A	R	G	Á

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

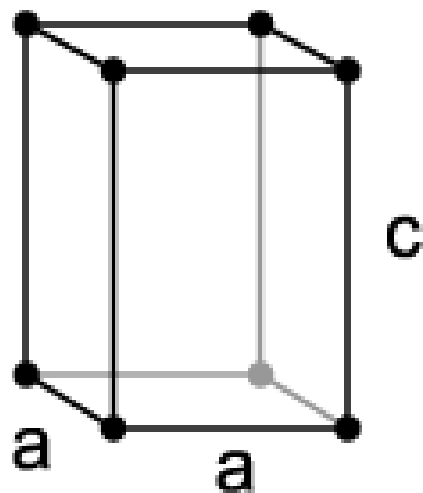
Správné řešení

- Soustava , hranoly
- Klenec, kalcit
- Pyramida, krychle
- Granát
- Atom
- Aragonit
- Grafit
- Úhel
- **svor**

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková

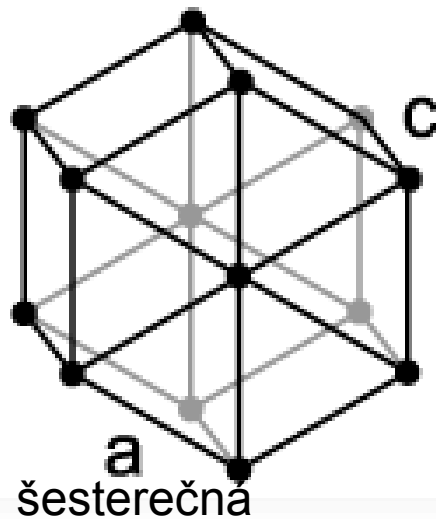
Urči typ soustavy

Obr. 21
 $a \neq c$

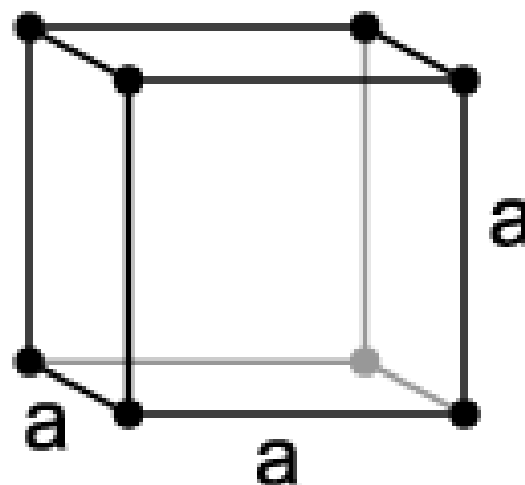
čtverečná

Obr. 22
 $a \neq c$

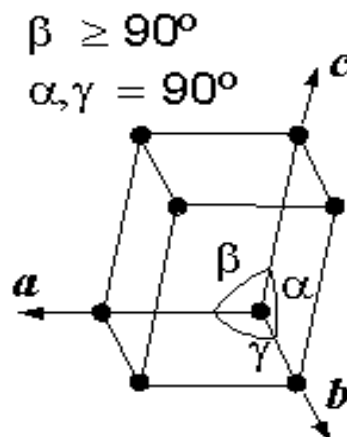

šesterečná

Obr. 23

krychlová

jednoklonná

Obr. 24

jeho křetí
r. Pavlína

Spoj, co k sobě patří:

- 1. čtverečná a, šestiúhelník
- 2. krychlová b, kosočtverec
- 3. šesterečná c, hranol
- 4. kosočtverečná d, čtverec
- 5. jednoklonná e, ploché krystaly ze dvojic
- 6. trojklonná s. f, šikmé plochy v 1 směru

1.d, 2c, 3a, 4b, 5f, 6e

Použitá literatura

- Obr. 19 : [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kaolinite.jpg>>
- Obr. 18 : [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Amfibol-nokoly1.jpg>>
- Obr. 13 : [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Chalcopyrite_angleterre.jpg>
- Obr. 11 : [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Apatite_Canada.jpg>
- Obr. 17,24: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Monoclinic.png>>
- Obr.3 : [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:LatticemodelAB.png?uselang=cs>>
- Obr. 7: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Chalcedon_2.jpg>

- Obr. 20 : [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Triclinic.png>>
- Obr. 15: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Orthorhombic.png>>
- Obr. 9: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Cubic_crystal_shape.png>
- Obr. 10,23: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:GalenaFromKansas.jpg>>
- Obr. 12,22: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hexagonal.png>>
- Obr. 14, 21: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Tetragonal.png>>
- ŠVECOVÁ, M. et al: *Přírodopis 9. Učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia*.1.vyd. Plzeň: Nakladatelství Fraus,2007. ISBN 978-80-7238-587-4. 14-15.
- Obr. 5: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW: <<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sodium-dithionite-xtal-1992-3D-SF.png?uselang=cs>>

- Obr. 16 : [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Aragonit_1.jpg>
- Obr. 18: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Amfibol-nokoly1.jpg>>
- Obr. 2: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alpha-Mn.png>>
- Obr. 3: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Potassium-tetrachloroplatinate-xtal-1990-C-3D-SF.png?uselang=cs>>
- Obr. 6: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Potassium-thiocyanate-xtal-3D-vdW-A.png?uselang=cs>>
- Obr.8 : [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sodium-bifluoride-xtal-3D-vdW.png?uselang=cs>>
- Obr. 1: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Krystalov%C3%A1_m%C5%99%C3%AD%C5%Beka>
- Obr. 4: [cit. 2011-09-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:
<<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Potassium-tetrachloroplatinate-xtal-1990-C-3D-SF.png?uselang=cs>>

Autorem materiálu a všech jeho částí,
není-li uvedeno jinak, je Mgr. Pavlína
Marková